

Valtiovarainvaliokunta tiistai 15.11.2022 klo 12.00 / HE 154/2022 vp / Asiantuntijapyyntö

Käyn tiivistetysti läpi 15.11.2022 valtiovarainvalokunnalle pitämäni esityksen taustoja. On selvää, että monet kotitaloudet ja koko talous on kärsinyt ja kärsii kohonneesta energian ja ruoan hinnasta. Nämä kaksi ovat antaneet sysäyksen kuluttajahintojen nousulle, joka on kyllä muuttunut ainakin jossain määrin laaja-alaisemmaksi. Kyse on tarjontapuolen negatiivisista häiriöistä, joiden seurausten hallinnointiin perinteinen ekspansiivinen kysynnän säätely ei sovi hyvin, ainakin jos talouspolitiikan (raha- ja finanssipolitiikka) tavoitteena on matala ja vakaa inflaatio. Raha- ja finanssipolitiikan välillä voidaan nähdä ristiriitaa siinä mielessä, että rahapolitiikkakorkoja on nostettu, mutta samaan aikaan finanssipolitiikka on ollut elvyttävää.

Vaikka kotitalouksien ahdinkoon on suhtauduttava vakavasti ja halu lieventää kohonneiden elinkustannusten vaikutuksia on, ymmärrettävää, täytyy muistaa, että erilaisiin suoriin tukiin, kuten sähkötuet, liittyy kannustinongelmia eli tuet eivät välttämättä kannusta kotitalouksia säästämään sähköä, varsinkin jos tuen määrä on suhteellisen suuri. Tässä suhteessa ALV-alennus toimiin paremmin. Lisäksi pitäisi tarkasti analysoida, ovatko tukien kustannukset tavoiteltavaa suuremmat.

Siinä missä pandemiaan liittyvät valtion päätösperäiset menotoimet ovat olleet hallitsevia vuosina 2020-21, niin tänä ja ensi vuonna yleiset menotoimet ovat lievässä kasvussa ja menotoimet turvallisuuteen ovat ymmärrettäväsi kasvaneet merkittävästi.

Jos ennakoituun tuotantokuiluun on uskomisen, niin se kapenee tämän ja ensi vuoden aikana. Samanaikaisesti rakenteellisen perusalijäämän ennakoidaan pienenevän. Tuotantokuilun ennakoidaan umpeutuvan vuonna 2026. Yhtä kaikkia negatiivinen tuotantokuilu puoltaisi lievästi elvyttävää finanssipolitiikkaa. Toisaalta, rakenteellinen alijäämä yhdessä työmarkkinakapeikkojen kanssa viittaa tarpeeseen kiristää finanssipolitiikkaa varovaisesti. Eli seuraavan hallituskauden tulisi alkaa julkisen talouden sopeutusohjelmalla. Työmarkkinakapeikat ilmenevät työmarkkinoiden

kohtaanto-ongelmana, jossa työttömyysaste jämähtää noin 6.5 prosenttiin, vaikka avoimia työpaikkoja suhteessa työvoimaan on runsaasti.